د بشر د حقوقو نړیواله اعلامیه

اعلامیه جهانی حقوق بشر

Ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

(c) ketabton.com: The Digital Library

د بشر د حقوقو نړیواله اعلامیه

د ۱۹۴۸ د ډسمبر ۱۰ (۱۳۲۷/۹/۱۹ لمریز کال)

د ملګرو ملتونو سازمان د عمومي غونډې مصوبه

سریزه:

څرنګه چې د بشري کورنۍ د ټولو غړو ذاتي کرامت او د دوي د برابرو او نالیږد یو یا نه بیلیدونکو حقوقو پیژندل په نړۍ کې د سولې، آزادۍ او عدالت بنسټ جوړوي. څرنګه چې د بشري حقونو څخه بی خبری او سپکاوی د داسې وحشیانه کړو او عملونو لامل ګرځیدلی چې د بشریت ضمیر یي سخت زیانمن کړی او د هغې نړۍ زیږیدنه چې انسانان په کې د عقیدې او اندونو په بیانولو کې آزاد او له هر ډول ویرې او نیستۍ څخه لیري او خوندي وي، د بشر د خورالوړو ارمانونو او غوښتنو په څیر اعلام شوي ده. څرنګه چې ډیره لازمي بریښي د نړیوالو ټولنو ترمنځ دې د اړیکو پراختیا و هڅول شي. څرنګه چې د ملګرو ملتونو خلك د همدې سازمان په منشور کې د بشر په بنسټیزو حقوقو، د انسان کرامت او ارزښت او د ښځې او نارینه د انډولو حقوقو په باب خپله باورمندي او عقیده په تکراري ډول سره تائید او اعلام کړې ده او رغنده پریکړه یې کړې ده چې ټولنیز پرمختګ سره به مرسته کوي او په آزاد ماحول کې به غوره ژوندون منځ ته راوړي. څرنګه چې د دې حقوقو او آزادیو په اړه د نظر او پوهې یو والي د دې ژمنې د بشپړې پلي کولو لپاره خورا ارزښت او اهمیت لري نو، د ملګرو ملتونو عمومي ټولنه د بشر د حقوقو دغه نړیواله اعلامیه د یوه ګډ آرمان په توګه ټولو خلکو او ملتونو ته اعلاموي. تر څو ټول خلك او د ټولنې هر غړې

اعلامیه جهانی حقوق بشر

مصوب ۱۰ دسمبر ۱۹٤۸ میلادی (مطابق ۱۳۲۷/۹/۱۹ شمسی)

مجمع عمومی سازمان ملل متحد

مقدمه:

از آنجا که شناسایی حیثیت ذاتی کلیه اعضای خانواده بشری و حقوق یکسان وانتقال ناپذیر آنان اساس آزادی، عدالت وصلح را در جهان تشکیل میدهد. از آنجا که عدم شناسایی و تحقیر حقوق بشر منتهی به اعمال وحشیانه یی گردیده است که روح بشریت را به عصیان وا داشته و ظهور دنیای که در آن افراد بشر در بیان عقیده، آزاد واز ترس وفقر، فارغ باشند به عنوان بالاترین آمال بشر اعلام شده است. از آنجا که اساساً حقوق انسانی را باید با اجرای قانون حمایت کرد تا بشر به عنوان آخرین علاج به قیام برضد ظلم وفشار مجبور نگردد. از آنجا که اساساً لازم است توسعه روابط دوستانه بین الملل را مورد تشویق قرار داد. از آنجا که مردم ملل متحد، باور خود را به حقوق اساسی بشر و مقام و ارزش فرد انسانی و تساوی حقوق زن و مرد مجدداً در منشور، اعلام کرده اند و تصمیم راسخ گرفته اند که به پیشرفت اجتماعی کمک کنند و در محیط آزاد، وضع زنده گی بهتر بوجود آورند. از آنجا که دول عضو متعهد شده اند که احترام جهانی و رعایت واقعی حقوق بشر و آزادی های اساسی را با همکاری سازمان ملل متحد تأمین کنند. از آنجا که حسن تفاهم مشترکی نسبت به این حقوق و آزادی ها برای اجرای کامل این تعهد کمال اهمیت را دارد. مجمع عمومی این اعلامیه جهانی حقوق بشر را آرمان مشترکی برای تمام مردم و

(c) ketabton.com: The Digital Library

دغه اعلامیه په پام کې ونیسي او په پرله پسې ډول کوښښ وکړي چې د ښوونې او روزنې لـه لارې دغو حقوقـو او آزادیـو تـه درنـاوی پراختیـا او وده وموميي او د ملي او نړیوالو ګام په ګام پریکړو سره د هغـوی بشـپړه پیژندنـه او عملـي کـول د غـړو هیوادونو او څه د هغه هیوادونو خلکو ترمنځ چې د دوی د واکمنـی پـه حـدودو کـې دي ټینګښـت ومومي.

کلیه ملل اعلام میکند. تا جمیع افراد و همه ارکان اجتماع این اعلامیه را دایماً مدنظر داشـته باشـند و مجاهدت کنند که به وسیله تعلیم و تربیت، احترام به این حقوق و آزادی ها توسعه یابـد و بـا تـدابیر تـدریجی ملـی و بـین المللـی شناسـائی و اجـرای واقعی و حیاتی آنها چه در میان خـود ملـل عضـو وچه در بین مردم کشور های کـه در قلمـرو آنهـا می باشند تأمین گردد.

لومړۍ ماده:

ټـول انسـانان آزاد نـړۍ تـه راځـي او د حقوقـو او حیثیت له پلوه سره برابر دي. ټول د عقل او وجدان درلـودونکې دي او بایـد یـو لـه بـل سـره د ورور ګلوۍ په روحیه چلند وکړي.

مادهٔ اول:

تمام افراد بشـر آزاد بـه دنیـا مـی آینـد واز لحـاظ حیثیت وحقوق باهم برابرنـد، همـه دارای عقـل و وجدان میباشند وباید نسبت بـه یکـدیگر بـا روح برادری رفتار کنند.

دوه یمه ماده:

هر څوک کولای شي چې د هر ډول توپیر پرته په ځانګړي ډول د توکم، رنګ، جنس، ژبې، مذهب، سیاسـي عقیـدې او هـره بلـه عقیـده، ملیـت، ټـولنیز موقف، شتمنی، زیږیدنه یا د هر بل موقف د په نظر کې نیولو پرته د هغوی ټولو حقونو او آزادیو څخه ګټه واخلي کوم چې پـه دې اعلامیـه کـې یادونـه شوې ده. برسیره پردې لـه هیچـا سـره بـه د هغـه د ملك یا سیمی د سیاسي، اداري، قضائي یـا نړیوالـه موقف پر بنسټ تبعـیض ونشـي، کـه څـه هـم هغـه ملـك یـا سـیمه چـې شـخص ورپـورې تړلـی وي خپلـواك، تـرلاس لانـدې، غیـر مختـار او یـا یـې حاکمیت په یو ډول محدود وي.

مادهٔ دوم:

هرکس میتواند بدون هیچ گونه تمـایز، مخصوصـاً از حیث نژاد، رنگ، جنس، زبان، مـذهب، عقیـدهٔ سیاسی یا هـر عقیـدهٔ دیگـر و همچنین ملیت هـا وضـع اجتمـاعی، ثـروت، ولادت یـا هـر موقعیـت دیگـر از تمـام حقـوق و کلیـه آزادیهـای کـه در اعلامیه حاضر ذکر شده است بهره مند گـردد. بـر علاوه هیچ تبعیضی به عمل نخواهد آمد که مبتنی بـر وضـع سیاسـی، اداری، قضـائی یـا بـین المللـی کشور یا سرزمینی باشد کـه شـخص بـه آن تعلـق دارد، خواه این کشور مستقل، تحـت قیمومـت یـا غیر خود مختار بـوده یـا حاکمیـت آن بـه شـکلی محدود شده باشد.

دریېمه ماده:

هر څوک د ژوند، آزادۍ او شخصـي امنیـت حـق لري.

مادهٔ سوم:

هر کس حـق زنـدگی، آزادی و امنیـت شخصـی دارد.

څلورمه ماده:

نـه شـــو کـولای هیڅـوك پـه مریـي تـوب کـې وسـاتو او پـه هـــره بڼـــه د مریي تـوب پـه ډول

مادهٔ چهارم:

احـــدی را نمیـــتوان در برده گی نگـاه داشـت و داد وستد بـــرده گـان بـه هـر شـکلی کـه باشـد

(c) ketabton.com: The Digital Library

پیرودل منع دي.

پنځمه ماده:

نشو کولای چې هیڅوک تر ربړونې، کړاو او یا داسې چلند لاندې راولو چې ظالمانه د انسانیت خلاف او له سپکاوي ډکه وي.

شپږمه ماده:

هر څوک حق لري هر چېرته چې وي، د هغه حقونو شخصیت د قانون په وړاندې د یوه انسان په څیر وپیژندل شي.

اوومه ماده:

ټول د قانون په وړاندې یو برابر دي او حق لري چې د هر ډول تبعیض پرته د قانون د ملاتړ څخه برخمن شي، ټول حق لري چې د هر هغه تبعیض په وړاندې چې د دې اعلامیې څخه سرغړونه کوي او یا د هغې لمسونې په مقابل کې چې داسې تبعیض ته لمن وهي په برابره توګه د قانون د ملاتړ څخه برخمن شي.

اتمه ماده:

د هغو عملونو په وړاندې چې د یو وګړي په بنسټیزو حقونو تیري وکړي او هغه د اساسي قانون او یا کوم بل قانون له خوا هغه ته ورکړل شوي وي هر څوک حق لري چې صلاحیت لرونکو ملي محکموته مراجعه وکړي.

نهمه ماده:

هیڅوک پــه خپل سر توقیف، بندي یا تبعید کېداي نشي.

لسمه ماده:

هر څوک بشپړه مساوي حق لري چې دعوه یې د یوې ناپیلې او مستقلې محکمې له خوا پـه ښکاره او منصفانه توګه تر غور لاندې ونیول شي، او دغـه

ممنوع است.

مادهٔ پنجم:

احدی را نمیتوان تحت شکنجه یا مجازات یا رفتاری قرار داد که ظالمانه ویا برخلاف انسانیت وشئون بشری یا موهن باشد.

مادهٔ ششم:

هرکس حق دارد که شخصیت حقوقی او در همه جـــا بـه عـــنوان یـک انسان در مقابل قانون شناخته شود.

مادهٔ هفتم:

همـــه در بـــرابر قانون مساوی هستند و حق دارند بدون تبعـــیض وبالـــسویه از حـــمایت قـــانـــون بـر خـــوردار شـــوند در مقابل هر تبعیضی که ناقض اعـــلامیه حـــاضر باشد وبر علیه هر تحـــریکی که برای چنین تبعیضی به عمل آید بطـــور تـــساوی از حـــسمایت قانون بهره مند شوند.

مادهٔ هشتم:

در برابر اعمالی که حقوق اساسی فرد را مورد تجاوز قرار بدهد و آن حقوق به وسیله قانون اساسی یا قانون دیگری برای او شناخته شده باشد، هرکس حق رجوع مؤثر به محاکم ملی صالحه دارد.

مادهٔ نهم:

احـدی نمیـــتواند خودسرانه توقیف، حبس یا تبعید شود.

مادهٔ دهم:

هـــرکـــــس بـا مسـاوات کامـل حـق دارد کـه دعوایـــش بـه وسیله محکمـه مستقل وبیطرفی، منصـفانه و عـــلناً رســـیده گی شـود و چنـین

(c) ketabton.com: The Digital Library

شان محکمه د ده په حقوقو او الزاماتو او یا هر جزائي تور چې په ده لګول شوي دي، لازمه پریکړه وکړي.

محکمهٔ در بــاره حــقوق والزامات او یا هر اتهام جزائی که به او منسوب شده باشد اتخاذ تصمیم بنماید.

یوولسمه ماده:

۱- هر څوك چې په کوم جرم تورن شوي وي حق لري تر هغه بې ګناه وګڼل شي تر څو یې جرم په داسې یوه ښکاره محکمه کې ثابت شوي نه وي، چې تورن پکې د خپل دفاع لپاره ټول ضروري او رسمي تضمینونه ولري.

مادهٔ یازدهم:

۱- هرکس که به جرمی متهم شده باشد بی گناه محسوب خواهد شد تا وقتی که در جریان یک دعوای عمومی که در آن کلیه تضمینهای لازم برای دفـــاع او تــأمـــین شده تقصیر او قانوناً محرز گردد.

۲- هیڅوك د داسې اعمالو تر سره کولو یا نه کولو په وجه محکوم کېداي نه شي، چې د اجرأ په وخت کې د ملي یا نړیوال قانون په وړاندي جرم نه شمیرل کېده، دغه راز هیڅوك د یوه جرم د کولو په وجه، له هغه سخته سزانه وینې چې د جرم د اجرأ کېدو په مهال کې د هغه جرم لپاره ټاکل شوي وه.

۲- هیـــچ کس برای انجام یا عدم انجام عملی کـــه در مـــوقع ارتکاب آن عمل به موجب حقوق ملی یـــا بین المللی جرم شناخته نشود محکوم نخواهد شـــد به همین طریق هیچ مجازاتی شدید تر از آنـــچه کـــه در موقع ارتکاب جرم بدان تعلق میگرفت درباره احدی اعمال نخواهد شد.

دولسمه ماده:

د هیـــچا پـــه محـــرمیت، کـــورنی، د اوسیدو ځـــاي او لیـــکونو کـــې لاس وهـــنه نه کیږي او نـــه یـــې په نـــوم او حیـــثیت تیري کېداي شـــي، هـــر څوك د دې ډول یـــرغـــل یـــا لاس وهنــــي پـــه وړانـــدي د قـانونــــي ساتني حق لري.

مادهٔ دوازدهم:

احدی در زنده گی خصوصی، امور خانواده گی، اقامتگاه یا مکاتبات خود نباید مورد مداخله های خود سرانه واقع شود و شرافت و اسم و رسمش نباید مورد حمله قرار گیرد، هرکس حق دارد که در مقابل این گونه مداخلات و حملات، مورد حمایت قانون قرار گیرد.

دیارلسمه ماده:

۱- هر څــوك حق لري چې د هر هېواد په دننه کې په آزادانه تـــوګه د تلو او استوګنې ځاي غوره کړي.

مادهٔ سیزدهم:

۱- هر کس حق دارد که در داخل هر کشوری آزادانه عبور و مرور کند ومحل اقامت خود را انتخاب نماید.

۲- هر څوك آزادۍ او حق لري د خپلې استوګنې ځاي بدل کړي، او حق لري په هر هېواد کې چې وغواړي ژوند وکړي او یا هغه پریږدي.

۲- هـــرکس حق دارد هر کشوری واز جمله کشـــور خـــود را ترک کند یا به کشور خود باز گردد.

(c) ketabton.com: The Digital Library

څوارلسمه ماده:

۱- هـــر څـوک حق لـري، چې لـه ځـوروني او تعقیـــب څخـــه پـرتـــه پـــه نـورو ملکونـو کې پناه وغواړي.

۲- که چېري تعقیب د غیر سیاسي جرم او یا داسې اعمالو د کولو په وجه وي، چې د ملګرو ملتونو لـه مقصدونو او اصولو سره ټوپیر ولـري لـه دغـه حـق څخه ګټه نشي پورته کېداي.

مادهٔ چهارده هم:

۱- هـرکس حـق دارد در برابـر تعقیـب، شـکنجه وآزار، پناهنده گی جستجو کند و در کشور های دیگر پناه اختیار نماید.

۲- در مـوردی کـه تعقیـب واقعـاً مبتنـی بـه جـرم عمومی و غیره سیاسی یـا رفتـار هـای مخـالف بـا اصول مقاصد ملل متحد باشد، نمیتوان از این حـق استفاده نمود.

پنځلسمه ماده:

۱- هر څوک د تابعیت د درلودلو حق لري.

۲- نشو کولاي هیڅوک د تابعیت درلودلو له حـق څخه بې برخي کړو.

مادهٔ پانزدهم:

۱- هرکس حق دارد که دارای تابعیت باشد.

۲- احدی را نمیتوان خود سرانه از تابعیت خود یا از حق تغییر تابعیت محروم کرد.

شپاړسمه ماده:

۱- هر بالغ نـــاریـــــنه او ښـــــځینه بـــې لـه هـیڅ ډول محـــدودیتـــه لکه تـوکم، ملیـت یـا دیـن لـه اړخـه حـق لـري چـــې واده وکـــړي او کـورنۍ جـوړه کـــړي دوي د واده کـــــولو، د واده پـه وخـت او د هغـه پـــه فسخ کولـو کې مسـاوي او برابر حق لري.

۲- واده بایـد د دواړو لـورو (ښـځي او نارینـه) پـه بشپړ رضایت او خوښي سره وشي.

۳- کورنۍ د ټولني بنســـټیز او طبیـــعي غړي دي او حق لـري چې د ټولـــني او دولـت لـه خـوایي ملاتړ وشي.

مادهٔ شانزدهم:

۱- هر زن و مرد بالغی حق دارد بدون هیچ گونـه محدودیت از نظر نژاد، ملیت، تابعیت، یـا مـذهب با همدیگر زناشویی کنند و تشکیل خانواده دهند. در تمام مدت زناشویی و هنگام انحلال آن، زن و شـوهر در کلیـه امـور مربـوط بـه ازدواج، دارای حقوق مساوی میباشند.

۲- ازدواج باید با رضـایت کامـل و آزادانـه زن و مرد واقع شود.

۳- خـــانواده رکن طبیعی و اساسی اجتماع اسـت و حـــق دارد از حــــمایت جـــامـــعه و دولـت بهره مند شود.

اوه لسمه ماده:

۱- هـر وګـــړی د ځـانګړي او یـا ګـډ ملکیـت درلودلو حق لري.

۲- هیڅوک د ملکیت درلودلو حـق څخـه محـروم کولي نه شو.

مادهٔ هفدهم:

۱- هـــر شـخص، منفـرداً یـا بطـور جمعـی حـق مالکیت دارد.

۲- احدی را نمیتـوان خودسـرانه از حـق مالکیـت محروم نمود.

(c) ketabton.com: The Digital Library

اتلسمه ماده:

هر څوک حق لري چې د فکر، وجدان او مذهب د آزادۍ څخه برخمن شي، دا حق د مذهب او عقیدي د بدلولو متضمن دي او همدارنګه دا حق یوازي یا له نورو سره په ګډه، په ښکاره یا په خصوصي توګه د خپلې عقیدي یا دین په تدریس، عمل، عبادت کولو او دیني مراسمو د اجرأ کولو، آزادۍ متضمن وي.

مادۀ هجده هم:

هرکس حق دارد که از آزادی فکر، وجدان ومذهب بهره مند شود. این حق متضمن تغییر مذهب یا عقیده وهمچنین متضمن آزادی اظهار عقیده و ایمان میباشد ونیز شامل تعلیمات مذهبی و اجرای مراسم دینی است. هرکس میتواند از این حقوق منفرداً یا جمعاً به طور خصوصی یا به طور عمومی برخوردار باشد.

نولسمه ماده:

هر څوک د بیان او د عقیدي آزادۍ حق لري پدي حق کې هغه آزادۍ شامله ده چې یې څوک له خپلې عقیدي او نظر درلودلو څخه ویره او اندیښنه ونلري او د عقاید و او معلوماتو په پلټنه او لاس ته راوړنه کې د کوم برید او سرحد پرته آزاد وي.

مادۀ نزدهم:

هرکس حق آزادی عقیده و بیان دارد و حق مزبور شامل آن است که از داشتن عقاید خود بیم واضطرابی نداشته باشد ودر کسب اطلاعات و افکار ودر اخذ وانتشار آن با تمام وسایل ممکن و بدون ملاحظات مرزی، آزاد باشد.

شلمه ماده:

۱- هر څوک حق لري چې په آزاد ډول سوله ییزي اتحادیې او ډلې جوړې کړي.

۲- هیڅوک په یوې ټولنې کې د ګډون په خاطر نه شو مجبور کولې.

مادۀ بیستم:

۱- هرکس حق دارد آزادانه مجامع و جمعیتهای مسالمت آمیز تشکیل دهد.

۲- هرکس را نمیتوان مجبور به شرکت در اجتماعی کرد.

یو ویشتمه ماده:

۱- هر څوک حق لري چې څه په مستقیمه توګه او یا د خپلو استازو له لیاري یا په آزاد ډول انتخاب شوي دي د خپل هېواد په عمومي ادارې چاروکې ګډون وکړي.

۲- هر څوک حق لري، چې په برابره توګه په خپل ملک کې له عامه خدمتونو څخه ګټه واخلي.

۳- د خلکو اراده د حکومت واک او بنسټ دي، دغه اراده باید په نوبتي ډول درښتینو انتخاباتو د لاري څرګنده شي چې دغه انتخابات باید په

مادۀ بیست ویکم:

۱- هرکس حق دارد که در اداره امور عمومی کشور خود، خواه مستقیماً وخواه با وساطت نمایندگانی که آزادانه انتخاب شده باشند، شرکت جوید.

۲- هرکس حق دارد که با تساوی شرایط، با مشاغل عمومی کشور خود نایل آید.

۳- اساس ومنشاء قدرت حکومت ارادۀ مردم است این اراده باید به وسیله انتخاباتی بر گزار گردد که از روی صداقت وبه طور ادواری

(c) ketabton.com: The Digital Library

عمومي او د برابرۍ په پام کې نیولو سره د پټې رأي او یا نورو انتخاباتي بیلګو په ډول داسې سرته ورسیږي چې د رأیو آزادۍ تأمین کړي.

دوه ویشتمه ماده:

هر څوک د ټولني د یوه غړي په توګه د ټولنیز مصؤنیت حق لري او ښایي چې د ملي هڅو او نړیوالو مرستو له لیارې د هر دولت د سازمان او منابعو سره سم هغه اقتصادي، ټولنیز او کلتوري حقوق تر لاسه کړي، چې د ده د حیثیت او د شخصیت د آزادۍ ودې لپاره اړین وي.

در ویشتمه ماده:

۱- هر څوک حق لري چې کار وکړي، په آزاد ډول ځانته کار غوره کړي د کار عادلانه او منصفانه شرایط ولري او د بې کارۍ په وړاندې یې حمایت او ملاتړ وشي.

۲- ټول حق لري چې د کار په وړاندې د هر ډول تبعیض پرته برابره اجوره تر لاسه کړي.

۳- هر څوک چې کار کوي د مناسب معاش حق لري، چې د ده او د ده د کورنۍ لپاره د بشري کرامت وړ ژوند تضمین کړي او که ضروري وي حق لري، چې د نورو ټولنیزو محافظتي وسایلو په ذریعه تقویه شي.

٤- هر څوک حق لري د خپلو ګټو د دفاع لپاره د نورو سره اتحادیي جوړي کړي او په دا راز اتحادیو کې ګډون وکړي.

څلیر ویشتمه ماده:

هر څوک د تفریح او استراحت حق لري، د کار د ساعتونو د مناسب محدودیت او نوبتي رخصتیو چې معاش ورته ورکول کیږي حق لري.

صورت پذیرد، انتخابات باید عمومی و با رعایت مساوات باشد و با رأی مخفی یا طریقهٔ نظیر آن انجام گیرد که آزادی رأی را تأمین نماید.

مادهٔ بیست ودوم:

هرکس به عنوان عضو اجتماع حق امنیت اجتماعی دارد ومجاز است وبه وسیله مساعی ملی و همکاری بین المللی، حقوق اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی خود را که لازمه مقام و رشد آزادانهٔ شخصیت اوست با رعایت تشکیلات و منابع هرکشور به دست آورد.

مادهٔ بیست وسوم:

۱- هرکس حق دارد کار کند، کار خود را آزادانه انتخاب نماید، شرایط منصفانه و رضایت بخشی برای کار خواستار باشد ودر مقابل بیکاری مورد حمایت قرار گیرد.

۲- همه حق دارند که بدون هیچ تبعیضی در مقابل کار مساوی، اجرت مساوی دریافت دارند.

۳- هر کس که کار میکند مستحق مزد منصفانه و رضایت بخشی است که زنده گی او و خانواده اش را موافق شئون انسانی تأمین کند و آنرا در صورت لزوم با هر نوع وسایل دیگر حمایت اجتماعی، تکمیل نماید.

٤- هر کس حق دارد که برای دفاع از منابع خود با دیگران اتحادیه تشکیل دهد و در اتحادیه ها نیز شرکت نماید.

مادهٔ بیست و چهارم:

هرکس حق استراحت و فراغت و تفریح دارد و مستحق محدودیت معقول ساعات کار و مرخصیهای ادواری، با اخذ حقوق میباشد.

(c) ketabton.com: The Digital Library

پنځه ویشتمه ماده:

۱- هر څوک حق لري چې د خپل او خپلې کورنۍ، ژوندون کچه، روغتیا او هوساینې (خوراک، استوګنې ټولنیز او روغتیایي خدمتونو له پلوه تأمین کړل شي او همدا راز حق لري چې د بیکارۍ، ناروغۍ، معیوبتیا او ناتواني، کونډتوب، زوړوالي او په داسې شرایطو کې چې د معیشت وسایل یې له لاسه تللي وي، د عزتمن او آبرومندانه ژوندانه نه برخمن شي.

۲- میندې او ماشومان حق لري چې د ځانګړي پاملرنې څخه برخمن شي ټول ماشومان که د نکاح په واسطه او یا بې نکاح پیدا شوي وي د مساوي ټولنیز ملاتړ څخه باید برخمن شي.

شپږ ویشتمه ماده:

۱- هر څوک حق لري چې د ښوونې او روزنې څخه برخمن شي، ښوونه او روزنه بر سره په لومړنیو او اساسي پړاوونو کې وړیاوي لومړنۍ تعلیمات باید اجباري وي، حرفوي او تخنیکې زده کړې، عمومیت وموميي لوړي زده کړي باید د برابرو شرایطو سره د ټولو پر مخ خلاصي وي او ټول د استعداد او وړتیا په بنسټ له هغه څخه ګټه پورته کړي.

۲- ښوونه او رزونه باید د انساني شخصیت د بشپړ والي او بشري حقوقو او بنسټیزو آزادیو ته د درناوي د زیاتوالي په لوري وهڅول شي، ښوونه، روزنه باید ټولو ملیتونو، توکمونو او دیني ډلو ترمنځ تفاهم، زغم او دوستي پیاوړي کړي او د ملګرو ملتونو هڅې د سولې د پیاوړتیا لپاره پرمخ بوزي.

۳- میندې او پلرونه د خپلو ماشومانو د

مادهٔ بیست وپنجم:

۱- هرکس حق دارد که سطح زنده گی سلامتی و رفاه خود و خانواده اش را از حیث خوراک و مسکن و مراقبتهای طبی و خدمات لازم اجتماعی تأمین کند و همچنین حق دارد که در موقع بیکاری، بیماری، نقض اعضاء، بیوه گی، پیری یا در تمام موارد دیگری که به علل خارج از اراده انسان، وسایل امرار معاش از بین رفته باشد. از شرایط آبرومندانهٔ زنده گی برخوردار شود.

۲- مادران و کودکان حق دارند که از کمک و مراقبت مخصوصی بهره مند شوند. کودکان چه بر اثر ازدواج و چه بدون ازدواج بدنیا آمده باشند حق دارند که همه از یک نوع حمایت اجتماعی برخوردار شود.

مادهٔ بیست و ششم:

۱- هرکس حق دارد که از آموزش و پرورش بهره مند شود. آموزش و پرورش لا اقل تا حدودی که مربوط به تعلیمات ابتدایی و اساسی است باید مجانی باشد. آموزش ابتدایی اجباری است. آموزش حرفه یی باید عمومیت پیدا کند و آموزش عالی باید با شرایط تساوی کامل، به روی همه باز باشد، همه بنأ به استعداد خود بتوانند از آن بهره مند گردند.

۲- آموزش و پرورش باید طوری هدایت شود که شخصیت انسانی هرکس را به حد کامل رشد آن برساند و احترام به حقوق و آزادیهای بشر را تقویت کند. آموزش و پرورش باید با حسن تفاهم، گذشت و احترام به عقاید مختلف و دوستی بین تمام ملل، جمعیتهای نژادی یا مذهبی و همچنین توسعه فعالیتهای ملل متحد را در راه حفظ صلح تسهیل نماید.

۳- پدر و مادر در انتخاب نوع آموزش و

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښوونې، روزنې د ډول په غوره کولو کې د لومړیتوب حق لري.

اوه ویشتمه ماده:

۱- هر څوک حق لري د خپلې ټولنې په فرهنګي او ټولنیزو فعالیتونو کې په آزاده ډول ونډه واخلي، له هنرونو څخه ګټه تر لاسه کړي او په عملي پرمختګ کې شریک او له ګټو څخه یې برخمن شي.

۲- هر څوک د خپلو علمي، فرهنګي او هنري اثارو د مادي او معنوي ګټو د ساتنې او ملاتړ حق لري.

اته ویشتمه ماده:

هر څوک حق لري چې په ټولنه کې د داسې نظم غوښتونکې شي چې په دې اعلامیه کې بیان شوي حقوق او آزادۍ تأمین کړي.

نهه ویشتمه ماده:

۱- هر څوک هغې ټولنې کې دندې او مکلفیتونه لري چې یوازې هلته د ده د شخصیت آزاده او بشپړه وده ممکنه وي.

۲- هر څوک باید د خپلو حقوقو او آزادیو په عملي کولو کې یوازې د هغو محدودیتونو تابع وي چې د قانون په ذریعه یوازې د دې لپاره ټاکل شوي وي چې د نورو آزادیو او حقوقو په مناسب ډول احترام وشي او ویېژندل شي او په یوه آزاده ټولنه کې د اخلاقي موازینو، غوښتنو، عمومي نظم او هوساینې مراعات وشي.

۳- په هیڅ راز دغه حقونه او آزادۍ د ملګرو ملتونو د اصولو او موخو په خلاف نشي عملي کېداي.

پرورش فرزندان خود نسبت به دیگران اولویت دارند.

مادهٔ بیست وهفتم:

۱- هر کس حق دارد آزادانه در زنده گی فرهنگی- اجتماعی شرکت کند، از فنون و هنر ها متمتع گردد و در پیشرفت عملی و فواید آن سهیم باشد.

۲- هرکس حق دارد از حمایت منافع معنوی و مادی آثار علمی، فرهنگی یا هنری خود برخوردار شود.

مادهٔ بیست وهشتم:

هرکس حق دارد برقراری نظمی را بخواهد که از لحاظ اجتماعی و بین المللی، حقوق وآزادیهای را که در این اعلامیه ذکر گردیده است تأمین کند و آنها را به مورد عمل بگذارد.

مادهٔ بیست ونهم:

۱- هر کس در مقابل آن جامعه یی وظیفه دارد که رشد آزاد و کامل شخصیت او را میسر سازد.

۲- هرکس در اجرای حقوق و استفاده از آزادیهای خود، فقط تابع محدودیتهای است که به وسیله قانون، منحصراً به منظور تأمین شناسایی و مراعات حقوق و آزادیهای دیگران و برای مقتضیات صحیح اخلاقی و نظم عمومی و رفاه همه گانی، در شرایط یک جامعهٔ دموکراتیک وضع گردیده است.

۳- این حقوق و آزادیها، در هیچ موردی نمیتواند برخلاف مقاصد و اصول ملل متحد اجرأ گردد.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دېرشمه ماده:

پدې اعلامیه کې هیڅ یوه فقره یا ماده بایـد داسـې تعبیر نه شي چې کوم دولت، ډلي یا شـخص تـه د دي حق ورکړي په داسې فعالیت لاس پورې کړي یا داسې کـار اجـرأ کـې، چـې هـدف یـې پـه دي اعلامیه کې د ذکـر شـویو حقوقـو او آزادیـو لغـوه کول وي.

مادهٔ سی ام:

هیچ یک از مقررات اعلامیه حاضـر نبایـد طـوری تفسـیر شـود کـه متضـمن حقـی بـرای دولتـی یـا جمعیتی یا فردی باشـد کـه بـه موجـب آن بتوانـد هریـک از حقـوق و آزادیهـای منـدرج در ایـن اعلامیه را ازبین ببرد ویا در آن راه فعالیتی بنماید.

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library